

MEDJUNARODNI MIROVNI SUSRET POGLAVARA VOJNIH SVESTENICKIH SLUZBI I VOJNOG SVESTENSTVA KFOR-a IZLAGANJE VLADIKE ARTEMIJA

MI RANE GOSPODA ISUSA HRISTA NA TELU SVOME NOSIMO

Visokopreosvecena i preosvecena braco arhijereji, predstavnici pravoslavnih crkava i vodje delegacija, na ovom uvazenom skupu posvecenom Kosovu i Metohiji, odnosno razrusenim hramovima i manastirima na Kosovu i Metohiji. Ja izrazavam svoje veliko zadovoljstvo zbog ovoga skupa i ove konferencije, ali isto tako izrazavam i bol i tugu sto je povod za nas susret i sastanak ova tragicna zbivanja na Kosovu i Metohiji. Zelim najpre da se zahvalim Gospodu Bogu na mogucnosti da o tome razgovaramo, da se zahvalim organizatorima ovoga skupa, pre svega Patrijarhu moskovskom i cele Rusije gospodinu Alekseju 2. koji je pokrenuo ovu inicijativu, Patrijarhu srpskom gospodinu Pavlu koji je prihvatio ovu inicijativu, dao svoj blagoslov i pristanak, a onda posebno preosvecenom vladici Savi koji je ulozio mnogo truda da sve ovo organizuje i ustroji.

Nalazimo se u vaskrsnom periodu, dve nedelje posle Vaskrsenja Hristovoga, kada se jos uvek pozdravljamo sa radosnim hriscanskim pozdravom

Hristos vaskrse - Vaistinu vaskrse!

Srpski narod je hristonosni narod, ali i krstonosni narod. Niko danas, na pocetku trecem milenijuma u svetu, ne lici toliko na Gospoda naseg Isusa Hrista kao nas raspeti srpski narod. Na nama se danas savrsavaju one reci Apostola Pavla da mi rane Gospoda Isusa Hrista na telu svome nosimo. Otuda je povod za ovaj casni skup tragicna zbivanja na Kosovu i Metohiji u ovih zadnjih nekoliko godina. Vi znate i ceo svet zna da je 1998. godine na Kosovu poceo sukob, da je poceo rat koji je odneo mnoge zivote, koji je naneo mnogo bola svima, koji je stvorio i proizveo tragediju za sve stanovnike Kosova. Koreni ovih sukoba su veoma duboki. Oni dosezu u proslost nekoliko stotina godina, a konkretno

koreni ovog sukoba i ove tragedije na Kosovu datiraju iz 1878. godine, od vremena Prizrenske lige kada su tadašnji vodji albanskog naroda svorili plan o stvaranju i ostvarenju ideje velike Albanije, odnosno da svi Albanci treba da zive u jednoj drzavi. Svaku istorijsku priliku oni su zaista svesrdno koristili da se približe tome cilju. Svaku nevolju Srbije i srpskoga naroda oni su smatrali zgodnom prilikom da ucine jos koji korak blize tome cilju. Tako su koristili vreme svetskih ratova, okupacije Srbije i sve ostale nevolje da bi Srbe proterali sa Kosova, da bi izbrisali nase kulturne, duhovne i verske tragove na tim prostorima, kako

bi to pred svetom prikazati kao svojom zemljom, sto bi trebalo da bude baza za ostvarenje nezavisnog Kosova, a u daljem koraku i velike Albanije.

Neposredni, pak povod, za sukobe 1998. godine i dalje bili su pojava albanskog separatizma i ekstremizma sa jedne strane, i sa druge strane sukobima je doprinela represivna vlast tadašnjeg predsednika Jugoslavije gospodina Milosevica. Na Kosovu se vodio rat izmedju dva ekstrema, a ne izmedju dva naroda. Narod ni srpski ni albanski nisu bili za rat. Njima je rat nametnut i oni su samo velike zrtve tih sukoba. Zrtava je bilo sa obe strane. Jer, nas narod kaze da za rat trebaju dvojica, za rat trebaju dvojica. I zaista, taj rat na Kosovu i Metohiji kostao je i albanski i srpski narod veoma skupo.

Medjutim, pred kraj sukoba uplela se i treca njena komponenta u te sukobe, a to je NATO i amerika cija je intervencija na prostorima Jugoslavije a posebno Kosova samo pogorsala. Narocito za vreme NATO bombardovanja Albanci su doziveli i pretrpeli mnoga stradanja, tako da su mnogi - oko 800.000 - bili prinudjeni da napuste svoje domove i da napusti Kosovo. Prestanak rata svi smo sa nestrpljenjem ocekivali. Svi smo zeleli mir, narocito predstavnici velikih religija na Kosovu - predstavnici pravoslavne crkve, rimokatolicke i muslimanske zajednice. Jer, na Kosovu nije bio verski rat, verske vodje ili crkvene zajednice nisu doprinele tome ratu, ali cinile sve, bar sto se pravoslavne crkve tice, cinili smo sve da se svi problemi na Kosovu resavaju mirnim i demokratskim putem, a onda da se rat završi na opšte zadovoljstvo.

Medjutim, prestanak rata, 9. juna 1999. godine nije doneo zeljeni mir i slobodu za sve gradjane

Kosova. Mir i sloboda dosli su samo za albanski narod na Kosovu, dok za sve ostale narode, posebno nas Srbe, proizvedeno je vreme nevidjenih stradanja, terora, nasilja, zlocina. Jer, sa potpisivanjem Kumanovskog sporazuma i prihvatanjem rezolucije Saveta Bezbednosti 1244, vojska Jugoslavije i policija Republike Srbije morali su da napuste Kosovo i Metohiju i da se povuku otuda. Tada je prestala da postoji granica izmedju Srbije i Albanije. Sa prognanim Albancima koji su se vracali tada u velikom broju i neorganizovano, dosle su mnoge druge organizovane oruzane ili pljackaske bande na Kosovo, koje do tada nisu tamo nikad zivele, Takav povratak Albanaca i nemoc medjunarodnih snaga mira KFOR-a i civilnih snaga UNMIK-a da kontrolisu situaciju na terenu stvorili su najveću tragediju srpskoga naroda na Kosovu u nasoj istoriji.

Sta se tada upravo dogadjalo?

Kada je vlada iz Beograda konacno primorana da prihvati plan medjunarodne zajednice o razmestanju snaga KFOR-a i povlacenju snaga vojske Jugoslavije i MUP-a, potpisivanjem tzv. Vojno-tehnickog sporazuma u Kumanovu, medju srpskim narodom u Pokrajini zavlada je prava pometnja i panika. U toku samo nekoliko dana od povlacenja vojske zajedno sa nasim snagama bezbednosti, Kosovo i Metohiju je napustio i znatan broj nasih ljudi, po svemu sudeci negde oko 30.000. To se dogodilo pre dolaska KFOR-a i povratka Albanaca. Svestenstvo je apelovalo na narod da ostane u svojim domovima gde god je to bilo moguće, i davalo je nesebican primer ostajuci na svojim parohijama. U nasim manastirima je ostalo celokupno nase monastvo, dok je preko radio veze održavana neposredna svakodnevna veza sa eparhijom u Prizrenu. U periodu neposredno pred dolazak KFOR-a vazno je spomenuti vrlo negativno ponasanje nekih predstavnika tadašnjih rezimskih struktura koji su prvi pobjegli iz svojih kuća sa kamionima punim robenetko opljackane od Albanaca. Neki od njih su sirili aktivnu propagandu da Srbi treba da odu sa Kosova i Metohije, dok se na drzavnim medijima od fanfara pobjede jedva mogao cuti glas o talasima izbeglica iz nase juzne pokrajine. Za Srbe sa Kosova i Metohije postajalo je sve jasnije da je rec o kapitulaciji i strasnom porazu za koji ce narednih meseci placati krvavu cenu svi oni koji su odlucili da ostanu u svojim domovima, iako potpuno nevini. Snage KFOR-a su pocle da ulaze na podrucje pokrajine od 10. juna iz pravca Skoplja. KFOR je u Pristinu usao zvanicno 12 juna, gromoglasno docekan od strane hiljada Albanaca. Istovremeno sa

ulaskom medjunarodnih snaga intezivirano je delovanje tzv. OVK, kako grupa preostalih u pokrajini koje odmah preuzimaju vlast u gradovima, tako i jedinica koje nesmetano ulaze iz pravca Albanije. Daok su jedinice KFOR-a birale pogodne lokacije za izgradnju svojih baza, pokrajinom, narocito u vecim gradovima sirio se talas nezapamcenih zlocina, pljacki, ubistava i otmica, cije su zrtve bili preostali Srbi, Romi, Goranci, muslimani, Bosnjaci. Venjc 12. juna petorica Srba su kidnapovani na ulicama Pristine. Dok su pristizale vesti o teroru nad Romima, srpsko stanovnistvo sela Zociste blizu Orahovca izbeglo je

iz sela 14. juna, dok su njihove kuće, kao i manastir Sv. Vraca Kozme i Damjana iz 14. veka narednih dana zapaljeni od strane albanskih ekstremista iz OVK. Manastirska crkva ce nesto kasnije biti minirana i do temelja porusena.

Istog dana nemacke snage KFOR-a su usle u Prizren. Na ulicama Prizrena 15. juna 1999. godine kidnapovan je monah Haritom Lukic iz manastira Sv. Arhangela kod Prizrena koga su naoruzani pripadnici vojne policije OVK presreli i odveli u nepoznatom pravcu. Nakon vise od godinu dana njegovo telo je nadjeno blizu Prizrena, izmasakrirano, bez glave, sa tragovima svirepog mucenja. Jos pre otmice monaha Haritona po nasem blagoslovu evakuisane su monahinje manastira Sv. Trojice kod Suve Reke i monasi manastira Sv. Arhangela koji su privremeno utociste zajedno sa prognanim monasima iz Zocista nasli u manastiru Gracanici.

Mi smo vec prvih dana uspostavili kontakt sa nemackim vojnim vlastima, apelujuci na njih da zastite preostale Srbe. Medjutim, bilo je sasvim jasno da talase odmazdi i terora od strane Albanaca KFOR nije ni mogao, a izgleda ni zeleo da zaustavi. Jedino sto je bilo preostalo je evakuacija ostatka srpskog stanovnistva Prizrena, sto je ucinjeno 16. juna zahvaljujuci velikom angazovanju vladike Zahumsko-hercegovackom, vladike Atanasija. Svakodnevno su i dalje stizale vesti o otmicama, o pojedinacnim ubistvima koje je bilo nemoguće uvek proveriti.

U Orahovcu je vec 14. i 16. juna oko 600 Srba iz raznih delova grada preslo u srpsku cetvrt oko crkve gde se narod organizovao, spreman da se u slucaju potrebe i oruzano odupre Albancima, koji su oduzimali srpsku imovinu i palili srpske kuće, kao i u Prizrenu.

Situacija je iz dana u dan bivala sve teza i u drugim delovima pokrajine. Tako je 17. juna oko 5.000

Srba napustilo Urosevac i okolinu, uz oruzanu pratnju KFOR-a. Oko 500 Srba je jos bilo ostalo na zelezničkoj stanici, odakle su bili evakuisani 18. juna.

Po izveštajima UNHCR-a hiljade albanaca su sa svih strana ulazile u pokrajinu. Samo za 5 dana u pokrajinu je uslo oko 50.000 ljudi, dok je po izveštaju MCK ukupno 50-60.000 Srba napustilo Kosovo i Metohiju u periodu od 13. do 18. juna 1999. godine.

Situacija je postajala sve teza i u gnjilanskoj oblasti, gde je prvih dana zabeleženo nekoliko napada, ubistava i kidnapovanja Srba od strane Albanaca.

Istovremeno, na podrucju oko Peci i Decana preostali Srbi su ubrzano napustali svoje domove. Poneki seljaci su nadjeni mrtvi tih dana, a velika sela kao sto su Belo Polje i Vitimirica su potpuno ocisceni od Srba. Srbi iz Belog Polja su svoje kuce napustili u pravcu Crne Gore 15. juna, nakon sto su trojica Srba nadjena zaklana od strane Albanaca. Narednih dana Albanci su opljackali i zapalili sve srpske kuce i ruinirali seosku crkvu.

Vec prvih dana u Pecku Patrijarsiju je pristigao Mitropolit Crnogorsko-primorski Amfilohije sa svojim monasima koji su u manastir primili vise stotina ljudi koji su se sklonili u strahu pred albanskim terorom. Mitropolit je uspostavio kontakt sa italijanskom komandom KFOR-a i cinio je velike napore da se zaustavbe zlocini nad Srbima.

U samom gradu Pec ubrzo nije ostalo ni jednog Srbina, a iz Patrijarsije su u konvojima pod pratnjom Italijana odvođeni oni koji su zeleli da odu u pravcu uze Srbije ili Crne Gore. Mitropolit sa svojim monasima u toku prva dva meseca nakon zavrsetka rata pronasao je i sahranio blizu 30 leseva Srba, vecinom starijih ljudi i zena koji su nalazeni sirom Pecke oblasti, najcesce izmasakrirani na najbrutalniji nacin.

Monasi manastira Visoki Decani su odmah sa Italijanskim snagama uspostavili kontakt i zatražili straze oko manastira. U samom gradicu Decani nekoliko preostalih Srba utociste je naslo u manastiru, dok je cetvoro lica kidnapovano od strane OVK. U citavoj decanskoj opštini vise nije bilo ni jednog Srbina, dok je sva srpska imovina odmah razgrabljena i delom unistena. Manastir koji je vec primao srpske i albanske izbeglice, sada je opet pruzio utociste ne samo Srbima, vec i Romima, od kojih se pedesetak duša zadržalo u manastiru nakon sto su Albanci popalili njihove kuce. U manastiru je boravila i jedna muslimanska porodica Goranaca.

OVK je upala u manastir Devic pre dolaska francuskog KFOR-a i njeni pripadnici su tri dana pljackali manastir i maltretireli sestrinstvo i jeromonaha Serafima. Pravo je cudno Bozije da niko nije povredjen u tom divljanju i da manastir nije sasvim porusen. U toku boravka OVK u Devicu oskrnavljen je hram i posebno grob Sv. Joanikija Devickog.

Sestre manastira Gorioc nekoliko dana, zaključane u manastiru, sa velikim olaksanjem dočekale su prve italijanske vojnike koji su docnije sa Spancima organizovali zastitu manastira koja traje i do danas.

Slicno je bilo i sa metohom Patrijarsije, manastirom u Budisavcima koga su zastitili pripadnici portugalskog kontingenta.

Predstavnici Eparhije su krajem meseca, uz oruzanu pratnju KFOR-a obisli neke delove Kosova i Metohije i mogli su se uveriti da je pocelo i sistematsko unistavanje nasih svetinja. Manastir Sv. Vraca

i Sv. Trojice su bili vec zapaljeni, da bi nesto kasnije, u julu mesecu, i crkva u manasteru Sv. Trojice bila minirana. Na podrucju Suve Reke unistena je i parohijska crkva u gradu, kao i drevna crkva Presvete Bogorodice u selu Musutistu iz pocetka 14. veka.

Dana 24. juna oko 3200 Srba je napustilo organizovano Orahovac pod zastitom KFOR-a. Pored ovih Srba, u Orahovcu je ostalo jos oko 3000 njih, kao i u selu Velika Hoca. Nemacki KFOR je za ove ljude organizovao zastitu, sto je omogucilo kakav-takav opstanak ove jedine srpske enklave u

juznom delu Metohije.

Medjutim, u celini gledano, KFOR je ulagao isuvise malo napora da odlucnije zaustavi nasilje, sto je medju Srbima izazvalo jos vece nepoverenje, a medju Albancima osecaj da im je dato zeleno svetlo da se osvete Srbima.

U Kosovskoj Mitrovici Srbi su organizovano sprecili povratak Albanaca u severni deo grada, cime je zaustavljena albanska najezda prema severnim srpskim delovima Kosova i Metohije.

Istovremeno je u Pristini situacija bivala sve teza. Svakodnevna ubistva, kidnapovanja delozacije i reka izbeglica Srba koji su napustali svoje domove postali su gorka svakodnevnica glavnog grada

Pokrajine. Naoruzani pripadnici OVK, narocito njuhive vojne policije u crnim uniformama vrsili su racije u svim institucijama grada, hapseci i ubijajuci preostale Srbe. Tako je vec prvih dana ociscen Klinicko-bolnicki centar u Pristini, odakle su nakon kidnapovanja uglednog profesora Adrije Tomanovica svi ostali lekari Srbi napustili bolnicu. Isto se desilo i sa Univerzitetom. Nakon ubistva trojice Srba na Elektrotehnickom fakultetu, krajem juna 1999, skoro svi profesori su sa svojim porodicama napustili Pristinu. OVK je na kraju preuzela i hotel GRAND, odakle je evakuisan i srpski informativni centar.

Jedino su manje-vise stabilna ostala srpska sela oko Pristine, koja su pruzila prvo utociste brojnim prognanicima, najcesce na njihovom putu prema centralnoj Srbiji.

Situacija u Kosovu Polju, Obilicu i Lipljanu bila je i ostala vrlo teska, ali su Srbi kako-tako opstajali. Nazalost, iz ovih mesta nastavice se postepeno iseljavanje Srba, narocito iz Kosova Polja u kome su Albanci sve vise preuzimali srpsku imovinu - u pocetku otmicom, a kasnije kupovinom pod pritiskom. Skoro svi Srbi iz Djakovice napustili su svoje domove vec prvih dana. Poslednji Srbi okupili su se oko male crkve Sv. Nikole, gde je nakon nekoliko uzastopnih evakuacija preostalo samo sest srpskih starica koje i danas zive u potpunosti izolaciji i pod zastitom italijanskog KFOR-a. Ovih sest starica predvodjenih uciteljicom u penziji Borkom Kastratovic postace primer hrabrosti i hriscanske vere u celom ovom periodu. Izvestan broj srpskih gradjana ovog grada nestao je bez traga i glasa i po svedocanstvima vise ocedivaca bili su odvedeni u privatne logore OVK, gde si neki od njih muceni i odmah pogubljeni.

Kao i u drugim delovima Pokrajine, glavni organizatori otmica i mucilista bili su lokalne vodje OVK, iako su lideri ove organizacije javno odbijali bilo kakvu povezanost sa zlocinima, Istina, bilo je i slucajeva da su nakon hapsenja neki ljudi i pustani od OVK na slobodu, narocito ako bi se za njih zauzeo neki ugledni Albanac. I pored sveopste hajke na srbe, bilo je vrlo plemenitih primera gde su pojedine komsije Albanci pomagali Srbima, barem ako nista drugo - da bezbedno pobegnu van Kosova. Ipak, gledano u celini, vecina Albanaca, ako ne direktno, onda indirektno je odobravala represiju. Sve je postajalo jasnije da je posredi kolektivna krvna osveta, po kojoj Srbi, bez obzira na pol i dob moraju da plate za pocinjene zlocine koji su u medijima toliko preuvelicavani, iako objektivna patoloska istrazivanja i ekshumacije nisu potvrdili pozitivno cak ni polovinu od javno objavljenih 10.000 albanskih zrtava.

Nakon niza napada organizovanih sa albanske strane, srpsko stanovnistvo napustilo je u junu i julu sela Zegru i Zitelje u gnjilanskom kraju. Sve srpske kuce su nakon toga sistematski opljackane i zapaljene, ukljucujuci i dve crkve u Zegri. Po drugim delovima ove oblasti Srbi su se zadržali po selima, dok je broj Srba u samom gradu Gnjilane svakim danom bivao sve manji.

Oko gradske crkve poceo je sa radom crkveno-narodni odbor koji je redovno belezio brojne napade i zloupotrebe nad Srbima i nastojao preko americkog KFOR-a da posreduje u zaustavljanju nasilja. U porti crkve je osnovana improvizovana ambulanta, informativni centar i prihvatni centar za sve one koji bi zatražili pomoc. Istrajnost, agilnost i hrabrost ovih ljudi okupljenih oko svojih svestenika vredni su velikog divljenja.

Sa podrucja Brezovice srpsko stanovnistvo se nije iseljavalo, nego je cak i poraslo, posto se tamo naselilo i zadržalo par stotina Srba iz prizrenskog kraja i Sredacke Zupe. Ovo je ujedno, pored severa Pokrajine oko Leposavica, ostalo i najmirnije podrucje na Kosovu i Metohiji.

U samoj Sredskoj Zupi preostalo je vrlo malo Srba koji zive u veoma teskim humanitarnim uslovima. U manastiru Gracanici, gde smo presli i mi iz Prizrena, gde je nase sediste sa svojim saradnicima, odmah se pristupilo aktivnom radu u cilju boljeg organizovanja naroda, narocito oko parohijskih centara. Formiran je informativni centar gde su prikupljani svi podaci o stradanju naseg naroda i organizovane svakodnevne posete raznim delovima Pokrajine uz pratnju KFOR-a.

U toku leta 1999. godine albanski ekstremisti nastavili su sa delima nasilja protiv Srba i ostalog nealbanskog stanovnistva i svakodnevno su belezeni slucajevi ubistava, otmica i pljacke, dok su brojne romske i srpske kuce zapaljene, narocito medju vecim gradovima, medju kojima prednjace Prizren i Pec.

Ovakvim izvestajima, draga braco i dragi gosti mogli bismo da produzimo u nedogled, ali i ovo do sada receno dovoljno je da pokaze da je najpre stradalo zivo telo pravoslavne crkve na Kosovu i Metohiji, da je stradao nas pravoslavni narod, i da je samo uporedo sa tim zrtvama onda su stradale i nase svetinje, nase crkve i manastiri, kao spomenici i pecati naseg prisustva na Kosovu i Metohiji preko vise od hiljadu godina.

Ja bih sada samo u nekoliko pokusao da sve ove informacije objedinim.

Od dolaska KFOR-a na Kosovo, sa Kosova i Metohije je prognano dve trecine srpskoga stanovnistva koje je do juma meseca 1999. tamo zivelo, a to je oko 200.000 Srba je proterano i oko 50.000 drugih nealbana - Roma, Goranaca, Muslimana i drugih.

Ubijanja, kidnapovanja, napadi, pljacke trajali su iz dana u dan i to traje i do danasnjega dana. Za ove

dve godine ubijeno je preko 1.000 Srba na Kosovu i Metohiji . Kidnapovano je preko 1.300 Srba za ciju sudbinu ini posle dve godine nista ne znamo. Nas bol povecan je i time sto je preko 40.000 srpskih kuca spaljeno i poruseno. Sva sela, narocito u Metohiji srpska sela su spravnjena sa zemljom.

Svi gradovi na Kosovu i Metohiji su potpuno ocisceni od Srba. U Peci vise Srba nema. U Istoku, u Djurakovcu, u Urosevcu vise Srba nema. U Prizrenu je od 8.000 Srba samo do sada ostalo 77 dusa. u Pristini, gde je do dolaska KFOR-a zivelo 40.000 Srba, ostalo je danas da tamo zivi oko 250 njih, i to samo u jednoj zgradi, visespratnici koja je pod jakom strazom KFOR-a. Srbi su nasilno izbacivani iz svojih kuca koje su najpre pljackane, a onda i useljavane od strane Albanaca narocito u gradovima. Na kraju 20. veka, na kraju drugog i na pocetku treceg milenijuma hriscanske ere u srcu Evrope izvršeno

je najveće etničko čišćenje koje je Evropa zapamtila. Svi gradovi i citavi prostori narocito Metohije ostali su bez Srba. Preostali Srbi, njih oko 100.000, znaci jedna trecina je ostala, oni danas zive u vecim ili manjim enklavama sirom Kosova i Metohije, a te enklave vise lice na getoe i logore. jer, zivot u njima je ogranicen cesto puta na par stotina metara. To sto Srbi danas drze na Kosovu, ja sa to nazvao srpski arhipelag. To su mala ostrva oko kojih urla nemirno albansko more. Sadasnji zivot Srba u tim enklavama moguc je samo zahvaljujuci pripadnicima KFOR-a i UNMIK policije koji ih tamo stite, jer bi do sada, da nije bilo KFOR-a do sada na Kosovu ne bi ostao ni jedan Srbin i ne bi tamo bilo ni jedne uspravne srpske crkve. Sa progonom srpskoga zivlja sa Kosova, Albanci su krenuli da ruse i unistavaju tragove naseg vekovnog prisustva tamo, a kao najvaznij tragovi i tapije na Kosovu i Metohiji srpskoga naroda bile su i ostale srpske pravoslavne crkve i manastiri. Nema valjda nigde na svetu mesta koje bi bilo toliko nacickano srpskim svetinjama kao sto je Kosovo. Na oko 10.000 kv. km. , koliko zauzima prostor Kosova, tamo je zabelezeno i ispitano preko 1300 crkava i manastira. Mnoge od njih su porusene tokom istorije, tokom robovanja pod Turcima ili tokom sukoba i ratova. Medjutim, cak ni u tursko vreme nisu srpske crkve i manastiri unistavani tako kao u ovo nase vreme na kraju drugog milenijuma i na pocetku treceg.

Pred vama je knjiga RASPETO KOSOVO koja prikazuje oskrnavljene, vandalizovane i porusene do temelja crkve i manastire samo u prvih pet meseci od juna do oktobra 1999. godine. Sa izlaskom ove knjige nije i prestalo rusenje crkvi i manastira. Ono sto smo uspeli da proverimo, da snimimo i da zabelezimo, do sada je na Kosovu i Metohiji poruseno preko stotinu crkava i manastira.

Da bi tragedija bila veca, taj proces stradanja Srba, svakodnevnih ubijanja, napada, paljenja srpskih kuca i rusenja nasih crkava traje i danas. Vi ste bili svedoci i sigurno znate za najnovije napade na Srbe na Kosovu i Metohiji, cak i na one koji se krecu uz pratnju KFOR-a i UNMIK policije. Mi koji tamo zivimo odgovorno tvrdimo i svedocimo da je bezbedonosna situacija danas gora nego pre godinu dana. Jer, u pocetku mi smo se po Kosovu mogli kretati u nasim kolima u pratnji KFOR-a ili policije. Vec od proslog leta to se pokazalo rizicnim i danas po Kosovu mozemo da se krecemo samo u oklopnim i blindiranim vozilima KFOR-a ili policije. Bilo da posecujemo nase manastire preostale, bilo da posecujemo nas narod u njegovim enklavama, da ga hrabrimo, da ga obilazimo, da mu pomazemo koliko god je to moguće, bilo da krecemo prema ostalom delu Srbije, mi to mozemo da cinimo samo u oklopnim i blindiranim vozilima vojnim.

I sve se to dogadja pred ocima celoga sveta i u prisustvu najveće sile sveta - Amerike i NATO-a -. Ne govorimo da su KFOR i UNMIK odgovorni za ono Srbi dozivljavaju na Kosovu, ali nema sumnje da ne mogu izbesci deo odgovornosti. Jer, veoma se tolerantno odnose prema pociniocima ovih zlocina, sto oni shvataju kao neku vrstu i precutnog odobravanja.

Mi smo se danas ovde sabrali da cujemo istinu o Kosovu, a verujte , ovo sto sam uspeo da kazem u ovih nekoliko trenutaka nije ni hiljaditi deo onog sto je srpski narod doziveo i sto prezivljava na Kosovu. Meni nije moguće govoriti u ime dve stotine hiljada prognanih, u ime vise od hiljadu porodica koje su izgubile svoje mile i drage, i u ime onih porodica ciji su clanovi i najblizi nestali i kidnapovani. Ali i ovo sto je receno dovoljno je da se dobije jeda slika o velicini tragedije koja je zadesila Kosovo i sve narode na Kosovu. Stradali su za vreme rata Albanci, stradali su za vreme rata i Srbi, Stradali su posle rata, dakle za vreme mira Srbi i ostali nealbanci. Ali verujte da i danas stradaju i mnogi Albanci od njihovih sunarodnika, od raznih kriminalnih bandi. Pre nekoliko dana je u Klini ubijen predsednik opstine, Albanac, sigurno od Albanaca, jer tamo nema drugog ko bi mogao ubistvo da izvrši, buduci da tamo vise Srba nema da bi se na njih krivica mogla prebaciti.

Ali, mi smo ovde danas sabrani ne samo da cujemo tu istinu preme recima jevandjelskim :

„Upoznajte istinu i istina ce vas osloboditi“, nego i da nadjemo metode, puteve, nacine kako da se ta tragedija, to stradanje naroda na Kosovu zaustavi, da tome dodje kraj, da se stvore uslovi za normalan zivot svih stanovnika Kosova, onako kako predvidja rezolucija Saveta Bezbednosti 1244 koja je i predvidela da medjunarodne snage na Kosovu dodju kako bi osigurale miran i bezbedan zivot svima.

Do danas, oni nisu uspjeli da implementiraju tu rezoluciju. Nase je da ih podsecamo, da im stalno govorimo i iznosimo cinjenice i dokaze o stradanjima, o zlocinima, o nasilju. Nasa nada, nada naseg naroda na Kosovu i Metohiji je da ce medjunarodna zajednica najzad uciniti neke konkretnije i odlucnije korake u zastiti naseg naroda i nasih svetinja, a ona je pojacana demokratskim promenama koje su se u oktobru mesecu desile u Beogradu i u Srbiji. Jer, mi smo ranije osecali i znali da bez tih promena problem Kosova i Metohije nece biti resen. Nadamo se takodje, da je i medjunarodna zajednica za ove

dve godine boravka svoga na Kosovu uspjela da shvati ko je remetilacki element na ovim prostorima Balkana.

Ranije su to bili, po opstem ubedjenju sveta, iskljucivo Srbi. Danas je medjunarodna zajednica konstatovala da to vise nisu Srbi, nego Albanci. Da njima nije bilo stalo do borbe za neka ljudska prava, uime kojih su oni, naravno, istupali i time dobili simpatije sveta, nego da je njihov cilj teritorijalno osvajanje i stvaranje uslova za stvaranje velike Albanije. To pokazuje upravo sto je krajem prosle godine terorizam sa Kosova i Metohije izvezen i u susedne krajeve - na jug Srbije, u opstine Presevo, Medvedju i Bujanovac, a pocetkom ove godine i u Makedoniju.

Svi smo culi za nedavnu tragediju - pogibiju osam clanova makedonske armije od terorista, kao i one sukobe u okolini Tetova pre mesec dana. Ocigledno da to nije nikakav spontani narodni bunt ili ustanak, nego su to teroristi koji su sa Kosova presli u te krajeve i pokusavaju da ponovo zapale jedan novi rat na Balkanu, a samim tim da ugroze mir citave Evrope.

Mi ocekujemo da ce i apel sa ovoga nasega skupa kako drzavama i vladama koje ovde predstavljamo, tako i medjunarodnoj zajednici biti jedan podstrek, biti jedan dokaz da se mora uciniti nesto da bi se implementirala rezolucija 1244, a to znaci da se stvore uslovi za miran i bezbedan zivot svima i za povratak svojim domovima svih prognanih lica sa Kosova i Metohije.

Kada se to bude realizovalo, kada se nas narod bude vratio u svoja sela, u svoje gradove, u svoje domove, onda cemo uz pomoc nasega naroda i uz vasu svesrdnu pomoc, kao i pomoc medjunarodne zajednice obnavljati ono sto je poruseno na Kosovu - nase crkve i manastire. Bez ovih preduslova, bez bezbednog zivota Srba na Kosovu, bez povratka prognanih nije moguće raditi na obnovi porusenih svetinja.

Zeleo bih na kraju samo da vas informisem koliko je po sektorima poruseno i oskrnavljeno crkava i manastira. Vi znate da je Kosovo i Metohija podeljeno na pet sektora: nemacki, italijanski, americki, britanski i francuski. U ovim sektorima su zastupljeni i pripadnici ostalih naroda koji nemaju svoje posebne sektore, ali drze pojedine delove Kosova i obezbeduju, koliko je to moguće, tamosnji mir i poredak.

Dakle, kao cinjenice iza kojih stojimo, koje su proverene izvorno, u nemackom sektoru je poruseno 30 crkava i manastira, u italijanskom 32, u americkom sektoru 25. U britanskom sektoru, a to je centralni deo - 11, u francuskom sektoru - 8. Sve to zajedno cini 106 porusenih crkava i manastira.

Neka bi dao Bog da se makar na ovome stane. Strahujem da ce se posle ove nase konferencije bes albanskih terorista pojaviti jos brutalnije nego do sada. Jer, cesto se desavalo da posle ovakvih konferencija, kao one prosle godine u Americi, u Erli Hausu, gde smo doneli zajednicki deklaraciju, da je posle toga, umesto poboljsanja, stanje na Kosovu jos vise pogorsano.

Ucinimo sve sto do nas stoji da se to ne desi i posle ove nase konferencije.

Hvala Vam.

POSETA KOSOVU I METOHIJI

Gracanica 02.05.2001.-Programom sastanka kapelana KFOR-a, bila je predvidjena i poseta jednoj od srušenih crkava tokom njihove posete Kosovu i Metohiji koja je otkazana, zato im se episkop Rasko-prizrenski i Kosovsko-metohijski g. Artemije obratio sledecim recima:

Radujem se sto je u ovoj sali prisutna i delegacija

nezavisnog susreta staresina kapelana i samih kapelana KFOR-a. Ovaj susret je zamisljen tako i organizovan da bude posvećen zaštiti verskih objekata na Kosovu i Metohiji i posebno sa pažnjom na do sada porusene crkve i manastire. U tom programu je bilo da ova delegacija koja je stigla iz Beograda jutros poseti makar neke od tih porusenih crkava i svojim ocima vidi u kakvom su stanju. Sa dubokim bolom i zaloscu saznao sam ovde da nam to nije omogućeno. Delegacija nije imala cilj da upozna bazu KFOR-a, nego da upozna porusene svetinje na Kosovu. Vi ste ovde kapelani iz raznih delova Kosova i Metohije. Svaki od vas može posvedociti koliko ima porusenih crkava njegovom terenu koji on pokriva. A ja sam dužan da vam kazem, kao onaj koji je zadužen za pravoslavni narod Kosova i Metohije i za pravoslavne svetinje Kosova i Metohije, da je od juna 1999. godine, dakle od potpisivanja mira i dolaska mirovnih snaga NATO-a i Amerike na Kosovo srpski narod je ovde doživeo najveću tragediju u svojoj istoriji. U vašem prisustvu proterano je sa Kosova preko 200.000 Srba. Ubijeno je preko 1.000 Srba do sada, a kidnapovano i nestalo preko 1.300 Srba. Desetine hiljada kuća je spaljeno i porušeno - izvršeno je najveće etničko čišćenje u Evropi u 20. veku. Svi gradovi na Kosovu i Metohiji ostali su bez Srba sem Kosovske Mitrovice. Pristina, koja je imala 40.000 Srba pre dolaska KFOR-a, sada ima 250 duša zatvorenih u jednoj zgradi koju čuva i obezbeđuje KFOR. Za mene je najveća tragedija što je za vreme mira, u prisustvu 50.000 čuvara mira, meni srušeno preko 100 crkava i manastira. Te crkve su građene od 12. do 20. veka i predstavljaju svetsku kulturnu baštinu. Ja ne znam kako je moguće zamisliti na početku trećeg milenijuma hrišćanstva da se u srcu hrišćanske i demokratske Evrope, i u prisustvu međunarodne zajednice ovde u liku KFOR-a i UNMIK-a uništavaju takvi verski, kulturni i duhovni objekti.

Ne želim da izlazem svu našu tragediju, o njoj govorim godinama, ali moram da kazem da je pored sve tragedije na Kosovu ostalo da živi preko 100.000 Srba. Oni, istina, žive u manjim ili većim enklavama, koje predstavljaju neku vrstu getoa ili logora, lišeni svih mogućih ljudskih prava, fizički preživljavaju samo zahvaljujući KFOR-u koji čuva te enklave okolo. Međutim, srpski narod na Kosovu nema pravo na život, nema pravo na slobodu kretanja - to je pokazao i način našeg dolaska ovde danas, to pokazuje i nemogućnost da delegacija poseti makar jednu od porusenih crkava. Verujte, to je najbolji dokaz pred licem sveta u kakvom bespravnom položaju živi srpski narod ovde. Vi ste svi svedoci toga.

Hvala vam što ste me saslušali. Mogao bih govoriti ne satima, već danima. Ali je i ovoliko dovoljno da se stekne jedna opšta slika o našem stanju.

Na kraju, ja vas smatram svojim prijateljima i ja vas pozivam na ručak koji će biti nedaleko odatle, u manastiru Gracanica. To će biti i prilika da vidite manastir koje je gradjen početkom 14. veka, samo 170 godina od otkrića Amerike, i da vidite kakve svetinje ima srpski narod ovde, koje, nadam se, da će ubuduće biti bolje zaštićene. Verujem da će našoj delegaciji biti obezbeđena pratnja da bezbedno stignemo u manastir Gracanicu i da nam bude prijatan ručak svima.

VOJNI KAPELANI KOD PREDSEDNIKA KOSTUNICE

Beograd 03.05.2001. - Predsednik SRJ. g. Vojislav Kostunica primio je danas učesnike skupa kapelana i kapelanskih službi KFOR-a i tom prilikom je, između ostalog, rekao:

Ziveli smo u ovoj zemlji, kao i u većini zemalja iz kojih dolazite, gde je na vlasti bio militantni ateizam i ateizacija društvenog i političkog života uopšte. Pogotovo je bilo nezamislivo prisustvo vojnog svestenstva. Kako je čitav ovaj deo sveta počeo da se oslobađa, pa i naša zemlja, kako su stvari počele da dolaze na svoje i crkva je počela da dobija svoju pravu ulogu i mesto u društvenom i političkom životu, pa naravno i u vojsci i u njenom životu. Naravno, mi smo tu na samim počecima. Kada je reč o namerama, naravno, ima težnji da i SRJ ima vojne svestenike. Dakle, politička volja i odlučnost postoji. Na putu smo da tu odluku sprovedemo i o toj spremnosti svedoci i prisustvo naše gospode oficira. O tome vi dosta znate, jer su naši razgovori već započeli. Ja bih hteo još jednom, obraćajući se vama kao poglavarima vojne svesteničke službe da izrazim našo zadovoljstvo što ste s nama u Beogradu. Uveren sam da će razgovori koji su vođeni ovih dana i vaše prisustvo ovde pomoći da i vojska dobije svesteničku službu, ali bih se osvrnuo na jedno pitanje kojim ste se posebno bavili u dosadašnjim razgovorima.

Veliki broj crkava i bogomolja je postradao na Kosovu i Metohiji. Ne znam da li se desilo u današnje vreme, u moderno vreme da u jednom kratkom vremenskom razdoblju toliko stete, toliko zla bude naneto. Desilo se to sve u jednom zaista kratkom vremenskom razdoblju, a šteta koja je naneta crkvama i manastirima na Kosovu i Metohiji je zaista neprocenjiva. Neuputno je da ja o tome govorim, uz prisustvo Njegove preosvećenosti vladike Artemija koji je proživio i propatio stradanje Srpske pravoslavne crkve na Kosovu i Metohiji. Ali, hteo bih da istaknem da ovaj časni i uvazeni skup uputi poruku svetu i javnosti o porušenim crkvama i manastirima na Kosovu. Bilo je mnogo

manipulacija i pokusaja da se broj umanja, tako sto se tvrdilo da se radi o crkvama koje su podignute u novije vreme, koje su vezane za predhodni rezim. To jednostavno nije tacno. Znajte da nase najstarije crkve poticu iz 13. i 14. veka i oni nisu nesto sto je vezano za nasu crkvu, vec i za nasu i evropsku kulturu. To je jedan udarac koji je nanet evropskoj civilizaciji , hriscanstvu u Evropi i zato mislim da je veoma vazno sto u razgovorima koje ste vodili sto ste tim pitanjem bili posebno zaokupljeni. Siguran sam da ce ovaj razgovor omoguciti da se dalja devastacija necega sto je crkveno i kulturno dobro na Kosovu i Metohiji zaustavi, a istovremeno i ono sto je poruseno da se vrati svom prvobitnom obliku.

Hvala vam i jos jedanput izrazavam zadovoljstvo sto cete vasim prisustvom, vasim trudom, vasim delovanjem pomoci ostvarenju dve velike misije. Jedna je za uspostavljanje vojnog svestenstva, a druga je za zaustavljanje napada i nasrtaja na nase crkveno i kulturno blago - riznicu Kosova i Metohije.

U dane kada se proslavlja Vaskrs naseg Gospoda Isusa Hrista neka bi i vera bila obnovljena i neka bi ono sto su nevernici porusili i oskrnavili bilo obnovljeno i vraceno svom prvobitnom sjaju.

Hvala.

Vladika Rasko-prizrenski i Kosovsko-metohijski Artemije obratio se tom prilikom Predsedniku i skupu sledecim recima:

Imali smo prilka da vise puta razgovaramo sa gospodinom predsednikom. Ono sto ja znam o Kosovu, to zna i on i mi se zajednicki trudimo da za te probleme na Kosovu i Metohiji nadjemo pravedno i demokratsko resenje. Kod naseg naroda postoji poslovice da je za svadju potrebno dvoje , Dakle i za rat je potrebno dvoje. Ja sam mnogo puta do sada u susretima sa medjunarodnim visokim licnostima to ponavljao, dodajuci da je i za mir potrebno dvoje. Ako i jedna i druga strana zele mir , mira ce

biti. Ako jedna strana zeli mir, a druga ne - mira ne moze biti. Moze biti ili ponovnog rata ili nestanka jedne strane, one, dakle, koja hoce mir. Mi ove dve godine pokazujemo spremnost i dobru volju da saradjujemo sa svim faktorima medjunarodne zajednice u cilju postizanja pravednog mira. Spremni smo da saradjujemo u svakom projektu koji omogcuje opstanak srpskoga naroda na Kosovu i Metohiji i njegov normalan zivot tamo. Govorio sam mnogo puta i ovde cu ponoviti - nismo spremni da ucestvuemo ni u jednom projektu koji vodi nestanku srpskog naroda sa Kosova. Na tom principu smo do sada gradili nasu saradnju sa medjunarodnom zajednicom , nase ucesce u prelaznim i privremenim organima vlasti na Kosovu, na tim principima cemo ostati i ubuduce. Smatram da i gospodin predsednik stoji na takvim pozicijama i otuda se nadam da cemo zajednicki uspeti da uverimo medjunarodnu zajednicu da se nasilje, zlocini, terorizam, i posebno rusenje crkava i manastira na Kosovu dalje ne moze tolerisati. Medjunarodna zajednica mora uciniti dodatni napor volje da sprece takve zlocine i nasilja. Jer samo kada prestane nasilje nad jednim narodom taj narod bice u stanju da pregovara i da ucestvuje u stvaranju demokratskih institucija vlasti. za to je neophodno izvršiti i ispuniti rezoluciju Saveta bezbednosti 1244 u kojim okvirima mi jedino vidimo moguće pravedno resenje kosovkih problema, a pre svega stvaranje uslova za bezbedan povratak i normalan zivot svih prognanih lica sa Kosova - i Srba i Roma i svih ostalih nacionalnih zajednica. Kosovo ili moze biti multietnicko, dakle da na njemu zive svi koji su tamo ziveli vekovima, ili ga nece biti.

Hvala.

Predsednik Kostunica je, podstaknut recima vladike Artemija, rekao:

Preosveceni!

Iz ovih poslednjih reci vladike Artemija proizaslo je nesto u sta svi cvrsto verujemo - da ovaj deo sveta, da ovaj deo Evrope - Balkan, koji je mozda jedan od najevropskijih delova Evrope moze prestati da bude ono sto je do sad bilo vezano za njega, a to je podrucje nesigurnosti, ratova, sukoba - bure baruta - kako se govori i postati podrucje mira.

Naravno da se na ovom podrucju ratovalo do pre neku godinu. Naravno da posledica toga rata jos uvek ima. Posledice su srusene crkve i manastiri, posledice su u patnjama ljudi, posledice su i u cinovima nasilja sa kojima se jos uvek srecemo, koje se u jednom trenutku izlilo sa Kosova i Metohije na susednu Albaniju, ali smo duboko uvereni da skupovi odanih veri i miru ce Balkanu, narodima svima koji zive na ovim podrucjima bez obzir na nacionalnost i veru najzad doneti spokoj i mir. Posle naseg susreta, posle svega sto vi cinite , u to sam vise nego uveren i mnogo Vam hvala.

MIR NEOPHODAN SVIMA NA KOSOVU I METOHIJI

Svetom arhijerjeskom Liturgijom, koju su danas u Sabornoj crkvi u Beogradu, sluzili Njegova Svetost Patrijarh srpski G. Pavle, Njegovo Visokopreosvestenstvo Arhiepiskop lavovski i galicijski G. Avgustin (autonomna Ukrajinska pravoslavna crkva), Njegovo Preosvestenstvo Episkop krasnogorski G. Sava, (Ruska pravoslavna crkva); Njegovo Preosvestenstvo Episkop potijjski G. Grigorije (Gruzijska pravoslavna crkva), Njegovo Preosvestenstvo Episkop rasko-prizrenski G. Artemije, Njegovo Preosvestenstvo Episkop vranjski G. Pahomije, Njegovo Preosvestenstvo Episkop gajinovski G. Miron (Poljska pravoslavna crkva), i Episkop G. Gurije (Ruska pravoslavna crkva, uz sasluženje osam svetenika i cetiri djakona, otpoceo je Nezvanicni medjunarodni mirovni susret poglavara vojnih svetenickih sluzbi i vojnog svetenstva KFOR-a. Pozdravljajuci goste, na Svetoj Liturgiji, Njegova Svetost je pozeleo da medjunarodna misija na Kosovu i Metohiji, donese mir neophodan Srbima, Albancima i svim drugima koji zive na ovom prostoru, a da se vojnici i oficiri, koji su u nasu Otadzbini dosli radi uspostavljanja mira svojim porodicama vrata zivi i zdravi.

Posle Svete Liturgije Njegova Svetost Patrijarh G. Pavle je u Patrijarsijskom dvoru primio G. G. arhijereje, Njegovu Eminenciju Eugenija Sbarbara, papskog nuncija u Beogradu, prof. dr Vojislava Milovanovica, ministra vera Srbije, predstavnike Vojske Jugoslavije i armija drugih zemalja koje ucestvuju na ovom mirovnom skupu, kao i clanove njihove pratnje.

Na prijemu Svjatjejsi Patrijarh G. Pavle je ponovio reci dobroslice i nadu da ce prestati pogibija ljudi, unistavanje drevnih hramova i imovine, a gospoda Arhijereji su ga pozdravili, preneli poruke poglavara Crkava iz kojih dolaze, zahvalili na gostoprinstvu i podrsci Srpske pravoslavne crkve pri organizaciji ovog vaznog mirovnog skupa i urucili prigodne poklone. Svi zajedno izrazili su ocekivanje da ce ovaj susret ljudi vere, doprineti da na prostoru Kosova i Metohije, kao i cele nase Otadzbine i Balkanu u celini, konacno zavlada mir i razumevanje medju narodima.

Ovom prilikom Njegova Svetost Patrijarh G. Pavle je protojereju Vataliju Tarasjevu, staresini Podvorja Moskovske patrijarsije u Beogradu, urucio Orden Svetog Kneza Danila Moskovskog kojim ga je odlikovao, Njegova Svetost Patrijarh moskovski i sve Rusije G. Aleksije II.

Radni deo ovog skupa, otpocece danas u 17 casova u Domu Vojske Jugoslavije u Beogradu, plenarnim zasedanjem.

Tokom trajanja ovog medjunarodnog mirovnog skupa, ucesnici ce posetiti manastir Gracanicu u Eparhiji rasko-prizrenskoj.

EPISKOP ARTEMIJE ODLIKOVAN ORDENOM RUSKE PRAVOSLAVNE CRKVE

U domu Vojske Jugoslavije, predsednik Sinodalnog odeljenja Moskovske Patrijarsije za saradnju sa oruzanim snagama, Episkop krasnogorski G. Sava predao je odlikovanje Ruske Pravoslavne Crkve za arhipastirski rad u Srpskoj Pravoslavnoj Crkvi - orden Svetog Sergeja Radonjeskog Drugog reda Episkopu rasko-prizrenskom Artemiju.

Ranko Djinovic, predsednik Udruzenja porodica nestalih i otetih Srba sa Kosova i Metohije:

KOSOVO I METOHIJA NA RASPECU

Na apele za pomoc u pronalazenju 1.500 otetih Srba za sada reagovao jedino predsednik Kostunica Zakon o amnestiji pogresno se primenjuje, jer nisu isto zatoceni srpski civili i siptarski teroristi Znaju li sever, istok i zapad Srbije dovoljno o mukama kroz koje prolazi njen sveti jug?

Opravdanost ovog pitanja, predsednik Udruzenja porodica nestalih i otetih Srba sa Kosova i Metohije, Ranko Djinovic, potkrepljuje podatkom da su, samo od juna 1999. godine, kada je juzni deo Srbije potpao pod "zastitu" KFOR, siptarski teroristi ubili 1.500 Srba i isto toliko oteli.

Ove crne brojke, nas sagovornik uporno ponavlja na tribini Raspeto Kosovo u gradovima sirom Srbije i svaki put, gotovo bez izuzetka, ispostavi se da su one potpuno nove za "ostatak" njene teritorije.

- Sudeci po reakcijama nasih ljudi u dvadesetak gradova Srbije, gde smo prikazali i film "Raspeto Kosovo", Srbi su zamoreni desetogodisnjim mukama, pa se cuvsu najstrasnije price s Kosmeta, svaki put nekako prenu iz tog letargicnog polusna - kaze za "Novosti" Djinovic. - Mi samo zelimo da se zna istina o nasem stradanju, a u toj prici nema nimalo patetike, na zalost sve je stvarnost.

Obracali ste se mnogim nasim aktuelnim politicarima trazeci pozornost i pomoc. Od koga ste je dobili? - Svima smo pisali, a predsednik Kostunica jedini je pokazao istinsku zabrinutost i volju da nam pomogne. Primio nas je u tri navrata i pomogao da oformimo ovo udruzenje koje inace, objedinjuje i nestale na podrucju bivse RSK i RS.

U poslednje vreme u kontaktu smo i sa saveznim ministrom unutrašnjih poslova Zoranom Zivkovicem. Vise puta rekli ste da Vas boli nesuglasje o Kosmetu u redovima novog rukovodstva drzave. Sta tacno pod tim podrzaumevate?

- Lideri pojedinih članica vladajuće koalicije više su energije uložili u pomirenje zavadjenih fudbalskih klubova u Srbiji, nego što su se zabrinuli za sudbinu Kosova. Moram da kažem da se ni svi velikodostojnici SPC ne zauzimaju podjednako za postradalu kosmetsku sabracu. Oslonac su nam, uz našeg vladiku Artemija, još i mitropolit crnogorski Amfilohije, vladika Atanasije i još nekoliko episkopa. Oni bukvalno krvare s nama.

Paradoksalnim dozivljavate i nedavno usvojeni zakon o amnestiji?

- Taj zakon počeo je da se primenjuje na pogresan način. I naše udruženje zalagalo se da se zatoceni Srbi razmene za zatocene Albance, ali ne i da se na slobodu pustaju već osudjeni siptarski teroristi! Nisu valjda isto naoružani teroristi i srpski civili, otići na putu za crkvu, školu, prodavnicu...

Da li ste zadovoljni potezima predsednika Koordinacionog tela Vlade Srbije za Kosmet, Nebojše Čovića?

- Gospodin Čović ulaže velike napore da nam svima pomogne. Bilo je do sada određjenih rezultata. Primitili smo, međutim, da naoružanim Siptarima nekako radije tepe "ekstremisti", nego što ih naziva pravim imenom - teroristi. Inače, same slike razmena i oslobađanja su strasne - zatoceni Siptari vraćaju se na svoju stranu nasmejani, sepućeci se, a oslobodjeni Srbi, bilo da su civili ili vojnici, videli smo to i ovih dana, dolaze izmuceni, s podlivima i gotovo na stakama.

Šta na sve to kažu pripadnici KFOR i koliko se uopšte možete osloniti na njihovu pomoć?

- U početku, oni su pod medijskim pritiskom, albansku stranu tretirali kao žrtvu, a nas kao uzročnike njihovih patnji. Neki ljudi iz KFOR odmah su se postavili nepristrasno, a neki tek sada shvataju sustinu kosmetskog sukoba.

JOVANKA SIMIĆ

Rada Trajković, srpski posmatrač u PAVK i član SNV Kosova i Metohije

BEZ DRŽAVE NEĆEMO UČINITI NI JEDAN KORAK

-Hans Hekerup prekjuce na sednici Prelaznog administrativnog veća konačno je obelodanio da će Nacrt pravnog okvira za privremene institucije samouprave na Kosovu zvati Ustavni okvir, kao kompromis sa zahtevima Albanaca da to bude Ustav. Nas stav je da se ime dokumenta mora da se vrati na Pravni okvir za Kosovo pod protektoratom sa nazivom države u čijem je ono sastavu. Na tekstu dokumenta biće značajnih izmena, mada je sve što je u suprotnosti sa Rezolucijom 1244 međunarodna zajednica nije direktno uključila u dokument, već je ostavila za političku diskusiju. Zato su sada veoma bitni razgovori i politička sućeljavanja stavova između predstavnika srpske i albanske zajednice, jer sustina problema na Kosovu je pomirenje prava dva naroda - prava Srba koji pokušavaju na sve načine da dokazu međunarodnoj zajednici da Kosovo jeste Srbija i njihova država i prava kojim albanski predstavnici, koristeći etničko prejmstvo, pokazuju da je Kosovo njihova teritorija - istice u razgovoru za Danas Rada Trajković, srpski posmatrač u PAVK i član SNV Kosova i Metohije povodom usvajanja Pravnog okvira i predstojećih izbora u južnoj srpskoj pokrajini.

Prema njenim recima "predlozi albanskih eksperata pre svega predstavljaju nepostovanje Rezolucije 1244. Tražili su priznavanje ili glasanje za predsednika Kosova; da se dokument nazove Ustav, da dobiju i Ustavni sud, što početnim međunarodnim dokumentom apsolutno nije bilo predviđeno, kao i pravosudni sistem koji se toliko kompromitovao da specijalni izaslanik UN imao pravo ponistavanja sudskih odluka. Mi smatramo da pravosudni sistem treba i dalje da ostane pod njegovom ingerencijom. S druge strane, ni međunarodna zajednica niti Albanci nisu na dovoljno dobar način regulisali problem majorizacije u budućem kosovskom parlamentu, što znači da srpski predstavnici, samim tim što su brojčano manji, ne bi mogli da utiču na izglasavanje ili zaustavljanje neke odluke koje bi bila direktno na štetu njihove nacionalne zajednice ili naše države. Ipak, problem nije u broju poslanika već u nepostojanju

mehanizma zaštite od majorizacije. Čini se da je međunarodna zajednica spremna da prihvati srpski predlog mehanizama zaštite Srba u institucijama. Skupština bi pored 120 poslanika imala i desetoclane delegacije Srba, Albanaca i drugih zajednica, a odluke bi se donosile po specijalnoj proceduri", objašnjava Rada Trajković.

***Uprkos tvrdnjama da u Pravnim okvirima nema elemenata državnosti, šta zapravo znače rešenja koja je u Briselu najavio Hans Hekerup: jednodomna skupština sa 120 poslanika od kojih je 100 Albanaca, formiranjem vlade, čiji bi premijer mogao biti predsednik skupštine, Vrhovni sud..?**

-To je de facto vrlo jaka autonomna samouprava. I, ako nemate mehanizme kojima će ona biti vezana sa Srbijom i Jugoslavijom, onda to još više upućuje da će to biti vrlo samostalna autonomija

koja ce funkcionisati bez kontrole. Ali, to je predvidjeno i po dokumentu iz Rambujea. Taj dokument je vec potpisalo bivse drzavno rukovodstvo i prihvatio Savet bezbednosti. Mislim da medjunarodna zajednica ima dobre namere da stvaranjem institucija za demokratizaciju Kosova zapocne politicki proces u Pokrajini, ali problem je uporno nastojanje Albanaca da naprave drzavu.

***Kosovski Albanci su dugo pripremali za Prelazne okvire i na Kosovu i u inostranstvu. Koliko su Srbi ozbiljno proisli problemu?**

-Albanska strana imala je tri-cetiri predloga. Smatram da oni veoma ozbiljno, temeljito i uporno zele da ostvare ono sto nikad nisu imali - svoju drzavu na ovom prostoru. Sa srpske strane imate apsolutnu ravnodusnot. Cesto slusam nase intelektulce, od pobornika najtvrdje srpske linije, kao sto je Kosta Cavoski do one najliberalnije poput Dusana Janjica, ali obe ove struje kao i opcije izmedju njih nisu ponudile ni jedno resenje za Kosovo i Metohiju. Kao ozbiljna drzava, koja zaista ima tradiciju drzavnosti, startovali smo veoma neozbiljno. Nismo ponudili ni jedno resenje, vec smo, fakticki, prihvatili da radimo na resenju koje je ponudila medjunarodna zajednica. Ili je mozda nasa vlast prihvatila ono sto je usvojeno u Rambujeu i ne zeli mnogo da razmislja. Sve upucuje da jos uvek postoji, ne zelim da kazem nezainteresovanost, vec neorganizovanost republicke i savezne vlasti prema Kosovu i Metohiji. Mislim da su dnevna desavanja u Beogradu, suceljavanje sa ekonomskim i drugim teskocama odvukla vlast od veoma vaznog drzavnog i nacionalnog problema, koji bi trebalo da bude jedan od prioriteta.

***Srpski predstavnik u Radnoj grupi pojavio se tek pre dve nedelje, pred usvajanje dokumenta koje je, ipak, odloženo. Koliko srpska strana realno moze da utice na resenja?**

-Onoliko realno koliko i ucena Srba sa Kosova da nece ici na izbore ako covek koga drzava odredi za Ekspertski tim ne dobije podrsku i drzava ne stane iza tog coveka. U tom slucaju medjunarodna zajednica ce morati ponovo da trazi misljenje nase drzave. Da nema takvog stava, imajući u vidu raspolozenje medjunarodne zajednice, koja je dosadasnje neprisustvo ocenila i kao nezainteresovanost nase drzave za Srbe, mislim da bi mnogo losije prošli. Zato mislim da ce Srbi sa Kosova i Metohije odigrati ponovo bitnu ulogu time sto nece dozvoliti medjunarodnoj zajednici olako predje preko amandmana koje ponudi srpski predstavnik, sa kojim imam odlicnu saradnju.

***SNV Kosova i Metohije trazilo je u vise navrata zajednicki sastanak svih politickih predstavnika kosovskih Srba, trazjen je prijem u vladi. Posle kontakata koje ste imali sa predstavnicima saveznih i republickih vlasti kakav je stav zvanicnog Beograda o Prelaznim okvirima i izborima.**

-Jos uvek ne znam njihov stav. Usvajanje Pravnih okvira je vazan drzavni posao i stav SNV Kosova i Metohije je da o Pravnom okviru pre svega mora da se izjasni drzava. Ni jedan pojedinac, ni jedna grupacija, niti svi mi Srbi na Kosovu ne bi usli u istorijsku odluku prihvatanja necega iza cega ne bi stajali srpski eksperti i nasa drzava. Mi cemo i dalje odbijati resenja koja nam nudi medjunarodna zajednica i traziti izjasnjavanje i iznudjivanje stavova republicke i savezne vlade, kao sto je recimo slucaj sa problemom carina. Pokrenuli su ga sami Srbi sa Kosova i tek sada imamo izjasnjavanje republicke i savezne vlade, iako ta carina vec mesec dana stoji kod Merdara. Kad sam izlazila sa Kosova na merdarskom prelazu stajali su albanski carinici.

***Da li se pitanje svesno tretira iskljucivo kao problem severnog Kosova i koliko to nagovestava stav Beograda prema kosovsko-metohijskom pitanju?**

-To je problem cele Pokrajine, ali ga trenutno i medjunarodna zajednica i rukovodstva u Beogradu posmatraju kao problem severa. Vec dugo ne zelim da se pomirim da i nasa vlast racuna na Kosovo samo do Ibra, mada je to sve cesce prisutno.

***DOS i pre dolaska na vlast nije imao jedinstvene poglede oko resavanja kosovskog problema. Koliko se to oseca sad kad je na vlasti?**

- Bojim se da u poslednje vreme DOS ide putem razdvajanja na dve-tri opcije. To razdvajanje u Beogradu reflektuje i na Kosovu izazivajuci nova, dodatna razdvajanja medju kosovskim Srbima.

***SNV Kosova i Metohije je najkonkretnije uslo u saradnju sa medjunarodnom zajednicom za sta se svi principijelno, ali uglavnom, verbalno zalazu. Ucesce u medjunarodnim institucijama uslovljavano je ispunjavanjem tri osnovna uslova: stvaranjem bezbednosti i postovanje ljudskih prava preostalih Srba i povratak prognanih, od kojih za 20 meseci nijedan nije ispunjen. Sta je motiv daljeg istrajavanja na takvoj saradnji i moze li se izaci iz tog zacaranog kruga?**

-Tacno je da glavni uslovi nisu ispunjeni, ali mislim da drugi nacin osim saradnje ne postoji. Mada u sadasnjoj situaciji posle promene vlasti u Beogradu formiranje zajednickih zahteva Srba na Kosovu i nove vlasti mnogo bi znacilo u resanju stanja u Pokrajini. Mi smo do sada bili apsolutno sami. Nismo imali iza sebe snagu drzave, niti su nasi argumenti bili potkrepljeni pritiskom drzave, tako da se na njih gledalo kao na lokalne zahteve. Ali, u isto vreme SNV Kosova i Metohije ucinilo je neke pomake i samostalno delujuci sa medjunarodnom zajednicom. Ono predstavlja dobru osnovu drzavi za

komunikaciju na obe strane - sa Albancima, sto je nasa realnost ukoliko zelimo da zadrzimo tu teritoriju i sa medjunarodnom zajednicom.

***Glavna kritika je da SNV nije nista dobilo za uzvrat dajuci medjunarodnoj zajednici pokrice da su njene kosovske multietnicke.**

-Ta kritika apsolutno ne stoji. Nije usvojen ni jedan papir ili dokumat, a da ne postoji izuzece srpskog predstavnika ako je odluka isla na stetu Srba ili nase drzave na kosovskom prostoru. Politika izolacije sigurno bi dala mnogo vise stete, jer ne bi pomogla organizaciju zivota ljudi na terenu. Mi ne mozemo da se pohvalimo nekim velikom rezultatima oko vezivanja Kosova za nasu drzavu, ali tu su ne mali rezultati u organizaciji zivota Srba na Kosovu i Metohiji. U centralnoj regiji sa medjunarodnom zajednicom izgradili smo infrastrukturu: puteve, koje nasa vlast nikad nije uradila unutar srpskih sela, napravili smo bolnicu, sada radimo porodiliste, zgrade u kojoj bi trebalo da bude smesten Univerzitet... Mi smo cinili sve sto je u nasoj moci intervenisuci i oko bezbednosti... Rezultat je porazavajući ne za nas koji smo tu ucestvovali, vec za medjunarodnu zajednicu koja je prihvatila obaveze, potpisala dokumente, a posle 20 meseci imate situaciju da je Kosovo epicentar balkanske destabilizacije, ekstremizma i velike kolicine ilegalnog oruzja. To opet vise govori o rezultatima Kfora, a manje o onome sto je bila zelja i volja SNV Kosova i Metohije.

Ne prihvatam konstataciju da su Srbi tu da legalizuju bilo sta. Naprotiv, da smo usli u sve medjunarodne institucije i da je bilo vise mudrosti nase drzave umeli bi da pred medjunarodnom zajednicom svojim konstruktivnim predlozima i demokratskim opredeljenjem mnogo ranije pokazemo ko je zaista protiv saradnje i opstajanja Srba na Kosovu i Metohiji. Na hiljadu nacina mogli bi da dokazemo kolika je potreba Srba u institucijama i kolika je zelja Albanaca, a Boga mi, i nekih iz medjunarodnoj zajednici da nas tu nema. Problem nastaje kad se uz ekstremne zahteve Albanaca pojave Srbi sa realnim predlozima. Sem toga sve sto nije u funkciji oduzimanja prava Srba, nazalost, dole se ceni kao antialbanski cin. Nase sto vece ucestvovanje u institucijama isteralo bi mnoge stvari na videlo. Ovako medjunarodna zajednica i Albanci lako završavaju poslove koji su priznati, jer sve odluke na Kosovu imaju potpis Hekerupa, ili Kusnera ranije iza kojih stoji Savet bezbednosti.

***Ono sto Zapad pozdravlja kao diplomatsku inicijativu zvanicnog Beograda poput oslobadjanja albanskih zatvorenika iz zatvora u centralnoj Srbiji, pa sad i "Djakovacke grupe" medju prognanim kosovskim Srbima nije najbolje primljeno, pogotovo sto to nije uslovljeno resavanjem pitanja nestalih i otetih Srba. Kako reaguju Srbi na Kosovu i Metohiji?**

-Broj ubijenih i otetih Srba na Kosovu kreće se oko 3000 ljudi. Na Kosovu je i mnogo Albanaca koji u ubijeni ili se vode kao nestali. Ali, ni jedna ozbiljna drzavna politika, uz svo postovanje i zrtava i njihovih porodica, ne moze prihvatiti da politicke poteze diktiraju ljudi koji su licno unesreceni zbog gubitka clana porodice. Te emocije jestu za postovanje, ali nisu i za diktiranje funkcionisanja drzavnih organa. Zato mislim da je nasa zemlja uradila dobro sto je pustila Albance iz zatvora. To je potez dobre volje usmeren prema Albancima, iako mnogi od njih nisu bas toliko nevini koliko je konstatacija da se radi o politickim zatvorenicima. Svi to odlicno znamo, ali to je politicki dobar potez i zaista je red da medjunarodna zajednica i Albanci odgovore na dobro ucinjeno sa nase strane. U Briselu osetila sam se jako ponosnom jer sam po prvi put cula javne pohvale na racun svoje vlade, dok se pozicija kosovskih Albanaca sada pretvara u poziciju Slobodana Milosevica ili nase drzave pre Milosevicevog odlaska. U tome vidim sansu da ce medjunarodna zajednica u jednom trenutku shvatiti da dole ima kooperativne Srbe koji hoće da saradjuju u institucijama, ali i demonstriraju nesposobnost Albanaca da vode samoupravu koja ce svima obezbediti postovanje ljudskih prava. Ulazak nasih predstavnika u loklanu vlast i prihvatanje lokalnih izbora bilo je u funkciji dokazivanja da i Albanci preko institucija koje grade u stvari vrše institucionalno proterivanje Srba, sto pokazuju desavanja na terenu.

***Jedan od aktuelnih problema je sastavljanje optuznice protiv bivseg predsednika SRJ. Postoje li dokazi protiv Milosevica sa kojima bi se kosovski Srbi ukljucili u optuznicu?**

-Mi smo uvek smo govorili o onome sto je, pre svega, doziveo srpski narod ne samo na Kosovu i Metohiji nego i sire zbog neogovorne politike koju je vodio Milosevic. Zlocini koji su vrseni na Kosovu i Metohiji nad pripadnicima albanske zajednice kojih je bilo, vodili su izdaji Kosova, a ne ocuvanju Pokrajine. Ljudi bliski Milosevicevom rezimu ili koji su direktno rukovodili akcijama, proterivanje, ubijanje Albanaca, rusenje i paljenje albanskih kuća pravdali su idejom zadrzavanja teritorije Kosova pod kontrolom Srbije i Jugoslavije. Njihove dugove ispastaju obicni ljudi, Srbi na Kosovu. Kao rezultat takve politike sad imate osvetu koja se vrsi nad srpskim civilnim stanovnistvom, koje je najmalnje krivo. Normalno, to nije jedini razlog za omazdu, vec i zelja Albanaca da osvoje prostor. Nas stav je da buducim generacijama ne treba ostaviti ni jedan zlocin nerazjasnjen na obe strane, da se svako zlodelo treba da se svede na individualnu odgovornost. Milosevic najverovatnije u tom smislu ima odgovornost i ako je Hag mesto da se ta odgovornost ispita, i ako medjunarodna zajednica poseduje dokumente koji bi skinuli kolektivnu krivicu sa Srba na Kosvu i individualizovali ljude koji su vrsili

zlocin, to bi bilo dobro za neku perspektivu zivota na Kosovu i Metohiji.

DONOSI SE REZOLUCIJA O KOSOVU I METOHIJI

Beograd 04.05.2001.-Narodna skupstina Srbije danas ce odrzati vanrednu sednicu posvecenu resavanju problema terorizma i obespravljena Srba na Kosovu i Metohiji. Predstavnici svih poslanickih grupa saglasili su se da zasedanje Skupstine prekinu sinoc radi odrzavanja sednice na kojoj se ocekuje donosenje rezolucije posvecene ocuvanju Kosmeta kao dela Srbije i resavanju problema naseg naroda u pokrajini. Tekst rezolucije bice upucen srpskoj vladi i medjunarodnoj zajednici, receno je na konferenciji za novinare u pauzi jucerasnjeg zasedanja posvecenog radnim zakonima.

- Ima vise razloga za vanredno zasedanje, na inicijativu republicke vlade, a to su umnozavanje teroristickih akcija, ozbiljno kršenje pravila Rezolucije 1244 UNMIK-ovim postavljanjem carinskih punktova na administrativnoj granici sa Kosovom, stvaranje okvira za samoupravu na Kosmetu i odbijanje svih amandmana srpske strane - objasnio je predsednik Dragan Marsicanin.

Marsicanin je pozvao predstavnike svih poslanickih grupa na jedinstvenost i efikasnost u radu vanredne sednice, predlozivsi da se o ovom pitanju izjasne najvise tri predstavnika svake grupe poslanika, a da se za desetak dana odrzi posebna sednica na kojoj bi se detaljnije razgovaralo o stanju na Kosmetu.

IZJAVA RADE TRAJKOVIC U VEZI SA POSLEDNIM DOGADJAJIMA U PAVK

BEOGRAD 03.05.2001.- Juce u 15.30 pred pocetak sastanka Privremenog administrativnog veca dosao je gospodin Simic sa poslednje konsultacije koju je vodio u UNMIK-u . Zaista je strasna presija albanskih eksperata da nijedan amandman Srba ne udje. Mislim da je to neprihvatljivo u uslovima saznanja da je UNMIK spreman da napravi kompromis u smislu da se pravni okvir zove ustavni okvir, da imamo funkciju predsednika Kosova, koji se doduse ne bi birao direktnim putem. Vrse pritisak da bude Ustavni sud, pa se nasao modus da se ne bude Ustavni sud nego Vrhovni sud koji bi imao pet sudija i koji bi imao funkciju Ustavnog suda. U dokument treba da udje i Kosovski zastitni korpus, sto je za nas neprihvatljivo.

S druge strane, nasi najrealniji zahtevi su odbijeni. Kao prvo, nije prihvaceno da se definise gde se nalazi Kosovo. Niko ne trazi da se negira protektorat ili vlast medjunarodne zajednice,, ali se trazi da se u smislu Rezolucije Saveta Bezbednosti 1244 kaze da se nalazi u okviru SRJ. Trazi se da se Kosovski zastitni korpus, posto nije predvidjen Rezolucijom 1244 apsolutno bude izbacen iz tog okvira. Dokument ne moze da bude ni ustav ni ustavni okvir, vec samo pravni okvir. Ne moze da postoji institucija predsednika. Njihova vlada ne moze da ima prava da potpisuje medjudrzavne sporazume.

Uz ove nase zahteve trazi se da ne bude moguc proces majorizacije, odnosno da postoji mehanizam zastite, tako da nije bitno koliko ima predstavnika Srba, vec da bude efikasan mehanizam zastite. Ovi zahtevi su po nasem misljenju realni s obzirom na poremećene medjuljudske odnose. Normalno je da ovi mehanizmi zastite nisu samo za Srbe, vec i Albance i ostale zajednice.

Kada sam videla da ne postoji mogucnost da na jedan pravi nacin se za to izborim, odbila sam da prisustvujem tom sastanku, vec sam zelela da se konsultujem sa svojim drzavnim vrhom , kako Jugoslavije, tako i Srbije, da bi Beograd dao odgovor za sve ono sto se desava dole. Jer, medjunarodna zajednica funkcionise po principu koga vise interesuje ova situacija na Kosovu. Da li je to albanska strana ili srpska?

U GRACANICI NASTAVLJEN MEDJUNARODNI MIROVNI SUSRET

U sreu je konaku manastira Gracanica nastavljen medjunarodni mirovni susret poglavara vojnih svetenickih sluzbi i svetenstva KFOR-a. Domacin skupa na Kosovu, koji je poceo u utorak je vladika rasko prizrenski Artemije a medju ucesnicima su zvanicnici ruske, ukrajinske i poljske pravoslavne crkve kao i 46 vojnih svetenika iz zemalja koje imaju svoje vojnike u KFORU, javlja iz Gracanice nas dopisnik Vlada Kostic. Vladika Artemije je pre pocetka susreta izjavio da je ovo istorijska prilika da se uz pomoc i posrednistvo svetenstva svetskoj javnosti uputi poruka i skrene paznja o ozbiljnosti problema sa kojim se Srpska pravoslavna crkva na Kosovu susrece i sa kojom se bori. Narednih dana ucesnici sastanka ce obici lokacije na kojima se nalaze porusene crkve ali i preostale kosovske manastire u kojima svetenstvo nema osnovnu slobodu kretanja i vrsenja sluzbe. Pocetak sluzbe u sreu je obelezen manjim incidentom. Pripadnici KFOR-a su blokirali pre podne sve prilazne puteve prema Gracanici zbog dojave da je na jednoj raskrsnici u blizini manastira postavljena bomba. Nakon provere je utvrdjeno da je dojava bila lazna i nakon dva sata putevi su ponovo oslobodjeni za saobraćaj.

SVESTENSTVO KFORA I SPC O ZASTITI CRKAVA NA KOSOVU

U Beogradu je u ponedeljak pocео "Nezvanicni medjunarodni mirovni susret poglavara vojnih svestenickih sluzbi i vojnog svestenstva Kfora", posvecen prvenstveno zastiti preostalih pravoslavnih hramova i manastira na Kosovu i Metohiji i obnovi onih koji su poruseni. Vladika rasko-prizrenski Artemije, koji ce predvoditi delegaciju Srpske pravoslavne crkve, naglasava da je ovo "veliki momenat u istoriji savremenih zbivanja na Kosovu i Metohiji". "Nadamo se da ce ovaj skup, ako nista drugo, makar skrenuti paznju svetskih mocnika na ozbiljnost problema po pitanju rusenja srpskih crkava i manastira, koje ce, nadam se, posle toga prestati. Ali ne samo to, nego i da ce se naci nacina i sredstava da se ono sto je poruseno i obnovi", kaze vladika Artemije.

Posto se u poslednjih nekoliko meseci pominje mogucnost da i Vojska Jugoslavije uvede svestenicku sluzbu, prisustvo ruskih vojnih svestenika iskoristili smo da saznamo kako ova sluzba funkcioniše u Rusiji. Protorej Aleksandar Zotov rekao nam je da su svestenici u rusku vojsku uvedeni ukazom Petra prvog pre trista godina. U savremenoj istoriji Rusije ova sluzba obnovljena je pre 5 godina. "U okolini vojnih objekata mi imamo skoro 200 hramova i u svakom se nalaze najmanje dva svestenika. Ali treba znati da rusko zakondavstvo ne dozvoljava prisustvo svestenika u vojnim jedinicama. Zakon o vojnoj sluzbi nije u skladu sa zakonom o slobodi misljenja i neophodan je zakon koji ce svesticima omoguciti da budu u kasarnama. Dotle, mi smo u blizini vojske i sve zavisi od komandanta kasarne. Ako on kaze da hoce svestenika, mi smo tu, ako kaze da ih ne zeli, moramo da idemo", rekao je protorej ruske pravoslavne crkve Aleksandar Zotov.

"STO JE DUSA TELU, TO SU HRISCANI SVETU"

Poslanica Diognetu (polovina 2. veka po Hristu)

„Manastir Gorioc, ili Gorioca, ili Ogorioca kako ga jos narod zove, nalazi se na Beloj Steni iznad Istoka. Po predanju, podigao ga je srpski kralj Stefan Decanski u znak zahvalnosti sto mu je „ogorele oci" ovde iscelio Sveti Nikola. Obnavljan je vise puta u XVI i XVIII veku, kao i pocetkom ovog stoleca, kada je dobio i zvono. Godine 1763, pomonje se Andonije, jeromonah goriocki, rodom „Belegradjanin". Marta meseca 1903. pljackaju ga Siptari, a tokom Drugog svetskog rata manastirsku crkvu Siptari koriste kao zatvor za Srbe.

Subota, 28/15. april je dan kada se slavi mucenicka smrt Sv. apostola Aristarha, Puda i Trofima, kada je Sv. Mucenik Sava Gotski zadavljen sa kamenom o vratu, a Svete mucenice Vasilisa i Anastasija istjazavane i posecene.

Veliko bdenije u drevnom manastiru Gorioc kod Istoka pocelo je u 17 casova, a cinodejstvovao je Njegovo preosvestenstvo episkop Rasko-prizrenski i Kosovo-metohijski Gospodin Artemije sa ocem igumanom decanskim Teodosijem i jerejem Radivojem Panicem. Pojale su monahinje iz Pecke Patrijarsije koje su dosle zajedno sa svojom igumanijom. Tu su bili i monasi iz manastira Visoki Decani i Sveti Arhandjeli. Iako mu je u danasnje vreme pristup otezan, dosao je i pobožni narod iz Kosovske Mitrovice i Cerkoleza, koga su dopremili francuski i spanski pripadnici KFOR-a. Dosli su i pobožni iz Beograda, a njih su dovezli italijanski pripadnici KFOR-a. Mala crkva i priprata bile su prepune, jer je i u ovakvim neuslovima bilo preko 60 vernika sa svojom decom. Bdeniju su prisustvovali i komandanti spanskih jedinica koje obezbedjuju manastir Gorioc, a i drugi oficiri i vojnici iz jedinica ciji su

pripadnici dopratili vernike. Pratili su ga i vojni reporteri i televizijski snimatelji spanskih, francuskih i drugih oruzanih snaga cije su jedinice u sastavu KFOR-a.

Monasenje je izvrsio Njegovo preosvestenstvo vladika Rasko-prizrenski Artemije. Nova podviznica je dobila ime Marta. Kako je rekao vladika Artemije, ona je svojim dotadanjim zivotom bila slicna Marti iz Jevandjelja - svima pomagala i svima sluzila. Zato je i u monastvu dobila to ime da joj njena dela budu uzor u monaskom podvigu.

Vladika Artemije je blagoslovio da manastir slavi Svete mironosce Martu i Mariju (17/4 jun) Stari manastir je doziveo i veliku radost, jer je u njemu nakon duze godina izvrseno monasenje. Posle tri godine iskusenickog zivota, zamonasena je Biljana Sibalic. Ove tri godine iskusenistva poklopile su se sa tri najteze godine koje je prezivljavao srpski narod u svojoj istoriji, a narocito narod na raspetom Kosovu i Metohiji. Medjutim, nista je nije pokolebalo na putu ka monaskom podvigu, ni opsada razularenih Albanaca, ni iskusenja koja su dosla sa mirovnim snagama. Jer, ona se i pre iskusenisva spremala za manastirski zivot postom, molitvom i pruzanjem pomoci bliznjima. Manastir Visoki Decani je u bliskom vezama sa manastirom Gorioe, jer je on nekad bio metoh decanski. Zato je decanski manastir preuzeo na sebe da njegovi jeromonasi svakodnevno sluze Svetu Liturgiju i da se mole Svevisnjem da jos sjajnije zablista manastir u kome se desilo чудо sa Sv. kraljem Decanskim i da se dugo cuje:

„Tebi pripada slava, Hriste, Boze Logose,
i Premudrosti i Silo i Boze svedrritelju“
(iz tropara Sv. Jovana Damaskina)

